

غلو و غالیان در قرآن و حدیث

عنوان انگلیسی:

عنوان عربی:

نویسنده: سید اختر حسن شاه نقوی

استاد راهنما: عزالدین رضائزاد امیردهی

مقطع: کارشناسی ارشد

استاد مشاور: عبدالرحیم سلیمانی بهبهانی

رشته:

استاد ناظر:

دانشگاه: جامعه المصطفی

تاریخ دفاع: 1386

واحد:

کلمات کلیدی: غلو، غالیان، انحراف، بدعت، افراط، قرآن، حدیث

«غلو» حالتی از افراط در عقیده است که اعتقاد به الوهیت پیامبر گرامی اسلام یا ائمه معصومین(ع)، شریک دانستن ایشان با خدا در معبودیت، خالقیت و رازقیت، حلول خدا در ائمه یا اتحاد آنها با خدا از جلوه‌ها و معیارهای آن به شمار می‌رود. همچنین اگر کسی معتقد به علم غیب مطلق برای ائمه(ع) باشد؛ یا این که آنها را پیامبر بداند و معرفت آنها را موجب بی‌نیازی از اطاعت یا تکلیف بشمارد، در زمره غالیان قرار می‌گیرد. اعتقاد به تناسخ، تشبیه و مهدویت باب نیز می‌تواند از ملاک‌های غلو باشد. در این راستا، برخی معتقدند که اموری همچون آفرینش و روزی دادن، میراندن و احیا کردن، تدبیر امور انسان‌ها و تشریع احکام به افراد خاصی تفویض شده است. این گروه برای اثبات تفویض مطلق، به خطبه «البیان» استناد کرده‌اند، اما با توجه به بی‌اساس بودن خطبه و این که در غیر از کتب غلات اشاره‌ای به آن نشده است، این نظر مردود است. در آیات قرآن و روایات معصومین(ع) هم از گرایش به غلو به شدت نهی شده است، و شیوه‌هایی برای مبارزه با غالیان مطرح گردیده که می‌توان به مبارزات علمی در قالب آگاهی دادن به مردم در مورد عقاید باطل غالیان و نوشتن کتب توسط علما در رد این موضوع، و مبارزات عملی مانند فرمان قتل غلات و حکم به نجاست آنها و ابراز انزجار و نفرت از آنان اشاره کرد. در میان ادیان گذشته نیز گروه‌های غالی وجود داشته‌اند، و در عصر ائمه(ع) هم به فعالیت خود ادامه داده‌اند. فرقه‌های سبائیه، کیسانیه، مغیره، بیانیه، حارثیه، جناحیه، کربیه، حربیه، خطابیه، معمریه، ابومسیلمه، بشیریّه، بابکیه، واقفیه، مبارکیه، نصیریّه، قرامطه و شریعیه از گروه‌هایی هستند که از زمان امام علی(ع) تا عصر غیبت صغری فعالیت می‌کرده‌اند. با بررسی فتاوی علما و احادیث و آیات، مشخص می‌شود که غلات نه تنها جزء شیعه محسوب نمی‌شوند، بلکه از سوی بزرگان شیعه محکوم به کفر هستند.